

et Bellevernet af den gode Art, det er nemlig den Opdragelse, som kan gives til Børnene, og nu vil jeg spørge om ikke Embedsmændene have en meget bedre Leilighed til at skaffe vore Børn en bedre Opdragelse og en Underviisning, end det meget store Antal af vore øvrige Medborgere i Staten (Hør! Hør!). Her er ikke Spørgsmaal om de enkelte Medborgere, som vi lidt efter lidt have vænnet os til alene at betragte som vore Ligeberettigede, og som vi anstille Sammenligninger med, men vi ere nu paa et saadant Standpunkt, at naar vi ville være retfærdige og kloge, saa indbefatte vi under vore Undersøgelser hele Massen af lige med os berettigede Statsborgere (Hør! Hør!), og saa maae vi erkjende, at vor Stilling er imellem de gunstigt stillede (Hør!). Jeg siger ikke, at det er urigtigt, at det er saaledes, men jeg siger, at det er Factum, en Kjendsgjerning, at det er saaledes. At nægte dette, vilde være i høj Grad at være utaknemlig (Hør! Hør!) mod den Stat, som repræsenterer det Folk, der har stillet os saaledes. Jeg siger paa ingen Maade, at Staten ikke har gjort Ret heri, det er ikke det jeg her gaaer løs paa. Jeg holder mig, som det ærede Medlem, overbeviist om, at det simple Gaandarbejde ikke gavner mere end den aandelige Virksomhed; dog vil jeg paa ingen Maade give det den Anvendelse, som han har givet det, idet han har talt om Behandlingen af Jordbrug og Metaller, som om der her kun var en legemlig Virksomhed tilstede (Hør!) og intet aandeligt Liv bevagede sig deri. Jeg vil gøre det ærede Medlem opmærksom paa, at store Aander og stor aandelig Virksomhed har givet sig tilkjende netop i disse Retninger og den store aandelige Virksomhed, der træder legemliggjort frem for os netop i nærværende Dieblik, det er netop den, som har beskæftiget sig med Agerbruget og Metallerne. Det er paa ingen Maade min Hensigt herved at lægge mindste Last paa den reent videnskabelige Beskæftigelse; jeg skal vide at hadre den saa godt som den anden, men jeg tilkjender den ikke i mindste Maade større Ret til aandeligt Liv end det aandelige Liv, som giver sig tilkjende gennem hine Beskæftigelser. I modsat Fald vilde vi være besynderligt stillede ligeoverfor de største

aandelige Omvæltninger i Verden, som mangen Gang have været fremmede netop af Mænd, der ere gaaede ud fra de Menigstes Stilling i Livet, og just ved den Livsaufvæltelse, som de i denne deres Stilling have vidst at tilegne sig, have vidst at gjøre deres, dem af Naturen givne store Mandsgaver, saa meget mere gjældende. Jeg behøver ikke her at henlede Opmærksomheden paa nogle af de største Revolutioner, som have bevæget Verden, de forskjellige kirkelige Revolutioner, de ere langtfra alle gaaede frem fra Mænd, som saaledes have gjort den reent affondrede videnskabelige Beskæftigelse til deres Hovedformaal; mange af dem have været ledede, fremførte og gennemførte af Mænd, hvis aandelige Virksomhed havde i en meget høj Grad bundet sig til den legemlige Virksomhed. Jeg troer, at vi gjøre en stor Uret i at prøve paa saaledes at stille dem ad, vi bleve da let, jeg vil ikke sige med Rette, men vi bleve da let bebrejdede aandeligt Hovmod, naar vi gjøre det. Hvad det foreliggende Forslag angaaer, saa maae vi lægge Mærke til, at her gaaer paa eengang vor Lovgivnings Virksomhed over paa et ganske nyt Omraade. Der er eller rettere sagt, der ligger bag os med Hensyn til Embedsmænds Pensionering en Vane, en Regel, som uagtet har uddannet sig saaledes, at man har sagt Tjenestenaar, Stilling, Alder, alt Dette kommer i Betragtning. Pensionen er i Virkeligheden ikke givet som en Forsørgelse, men langt snarere som et Resultat af Mændens Virksomhed, betragtet som opsparet ved denne; men med Hensyn til Enkers Forsørgelse eller Pension, da har denne indtil dette Dieblik bevæget sig paa Forsørgelsens Gebeet. Man gennemsee de Schemata, som maae udfyldes, førend nogen Pension har kunnet blive givet til en Enke, og da vil man see at een af Hovedbetingelserne, for at en Enke skulde kunne faae Pension, det var, at hun var trængende (Hør!). Idet vi bevæge os bort fra dette Standpunkt, saa have vi al Anledning til vel at betænke os. Det er paa ingen Maade min Hensigt at sige, vi skulle ikke give Pension til Enker; men paa den anden Side vil jeg dog sige, at man skal vel betænke sig, førend man her i denne Retning taber For-